

Tjänsteutlåtande

Kommunstyrelsens kontor
Datum 2017-03-08
Dnr KS 2017/0079

Till Kommunstyrelsen

Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel (ANDTS)- En samlad strategi för Österåkers kommun 2017-2020

Sammanfattning

Trygg i Österåker har fått i uppdrag att ta fram en ANDT-strategi för att förebygga skador och begränsa skadeverkningar av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Strategin inkluderar även spel om pengar på grund av kopplingen till ovanstående substanser.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta
Anta ANDTS-strategi för Österåkers Kommun 2017-2020.

Bakgrund

Nationellt och regionalt har ett arbete med frågan pågått i många år. 2011 tog regeringen ett krafttag genom att anta sin strategi ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings-, och tobakspolitiken”. Strategin togs fram dels på grund av de skador som substanserna medför och dels för att skapa effektiva och samordnade insatser. 2016 antog regeringen en ny ANDT-strategi som är aktuell 2016-2020.

Länsstyrelsen i Stockholms län antog en egen ANDT-strategi 2012. Strategin förnyades 2017 och gäller fram till 2020. I Länsstyrelsens strategi omnämns kommunerna som en ytterst viktig del i det förebyggande arbetet, speciellt gentemot unga. Trygg i Österåker anser att det finns ett behov av en strategi för ANDTS för att skapa systematik och struktur i arbete. Under senare år har spel om pengar i ANDT-sammanhang. Regeringen benämner det som ett folkhälsoproblem och Folkhälsomyndigheten har i uppdrag att arbeta förebyggande mot spel om pengar; varpå de har valt att inkludera det i ANDT-arbetet. Vi föreslår därför att spel om pengar även inkluderas i Österåkers strategi även om problematiken inte ännu benämns i Länsstyrelsens strategi.

Förvaltningens slutsatser

Strategins syfte är att förebygga skadeverkningar på grund av alkohol, narkotika, dopning, tobak eller spel om pengar samt begränsa skadeverkningarnas omfattning. För att kunna bibehålla en bra grundläggande nivå i det socialt förebyggande arbetet samt förhindra att arbete blir personstyrkt och sårbart krävs en strategi och handlingsplan för att bevara systematik och struktur. En kommunövergripande strategi skapar klarhet och leder till att allt arbete som faller inom ramen för dessa frågor förankras på ett tydligt sätt.

Ärendet har beretts av Trygg i Österåker på dess sammanträde den 16 februari 2017.

Tjänsteutlåtande

Bilagor

”Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel (ANDTS) En samlad strategi för Österåkers kommun 2017-2020”, 2017-03-08

Jan-Olof Friman
Kommundirektör

Kristina Eineborg
Näringslivs- och utvecklingsdirektör

Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel (ANDTS)

En samlad strategi för
Österåkers kommun
2017-2020

Inledning

Strategin syftar till att skapa systematik och kontinuitet i arbete med alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS).

I den nationella strategin ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings-, och tobakspolitiken 2016-2020” beskriver regeringen sex mål för ANDT-arbetet.

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.
2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska succesivt minska.
3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska succesivt minska.
4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.
6. En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.

Det är vanligt att riskabla alkoholvanor, narkotikaanvändning, tobaksbruk och riskabla spelvanor beskrivs som av varandra oberoende problem. Och det finns självfallet människor som enbart drabbas av en typ av beroende. Statistik från Folkhälsomyndigheten visar dock att det finns många samband mellan problemområdena och blandberoende förekommer i många fall.

Till exempel har personer med riskabla alkoholvanor en betydligt högre risk att ha använt cannabis de senaste tolv månaderna, en högre risk att ha riskabla spelvanor, och högre risk att vara daglig rökare eller snusare jämfört med personer som inte har riskabla alkoholvanor. Vi ser liknande samband för personer som använder tobak dagligen och för personer med riskabla spelvanor. Sambanden är också tydliga för personer som använt cannabis de senaste tolv månaderna.

Att det finns tydliga samband mellan alkohol, tobak, narkotika och spel tyder på att det ofta är samma riskgrupper för flera av dessa beroendeskapande levnadsvanor. Det tyder också på att det finns gemensamma risk- och skyddsfaktorer. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet kan följaktligen med fördel dra nytta av ett samlat grepp mot alkohol, tobak, narkotika, dopning och spel om pengar.

Den nationella ANDT-strategin uppger att utgångspunkten för arbetet bör vara ett jämlikhet- och jämställdhetsperspektiv samt ett barn- och ungdomsperspektiv. Ett jämlikhet- och jämställdhetsperspektiv innebär att alla människor ska ha samma förutsättningar, respekt och lika värde oavsett, kön, ålder, socioekonomisk

tillhörighet, etnisk bakgrund, boendeort etc. Att beakta faktorer som kön, ålder, socioekonomisk tillhörighet och boendeort är synnerligen viktigt eftersom dessa faktorer har en avgörande betydelse för effekten av det förebyggande arbetet.

Barn- och ungdomsperspektivet innebär att ett förebyggande arbete ska bedrivas speciellt mot barn och ungdomar, i miljöer såsom hemmet, skolan, fritidsgårdarna och inom föreningar. Diverse forskning och undersökningar konstaterar att preventiva åtgärder mot barn och unga är mer kostnadseffektivt och skapar bättre och mer effektiva insatser jämfört med ett arbete som endast fokuserar på vuxna.

Definitioner och begrepp

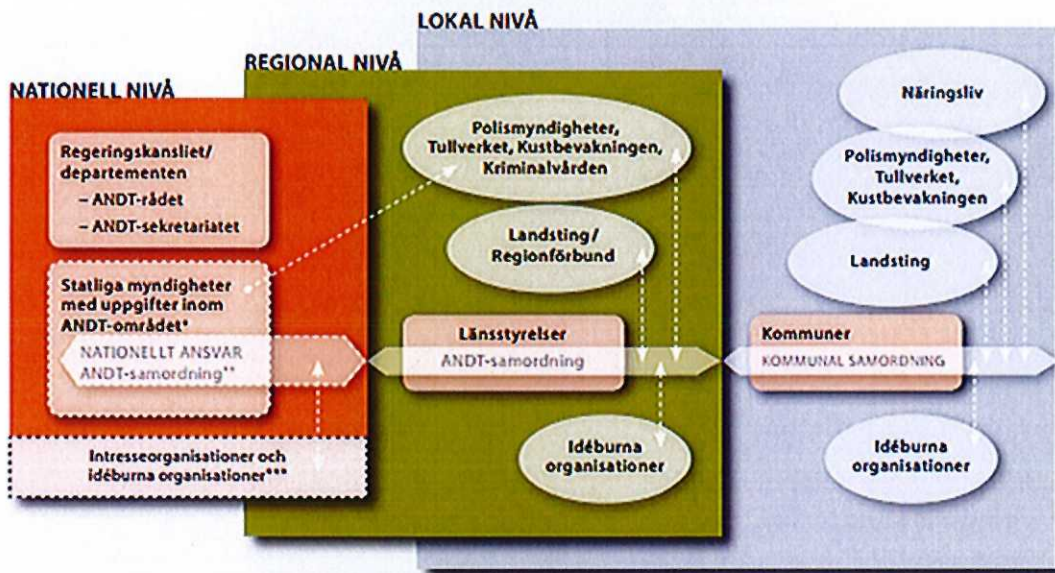
- **ANDTS** Alkohol, narkotika, dopning, tobak, spel om pengar
- **CAN** Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
- **IQ** IQ-initiativet, ett fristående dotterbolag till Systembolaget AB

Samverkan

Kommunens ansvar inom ANDT är att samordna det kommunala drogförebyggande arbetet. Detta innebär att kommunen ansvarar för att det finns ett kontinuerligt arbete, dvs. att det finns förutsättningar att bedriva arbete samt att relevanta aktörer deltar i arbetet. Exempel på sådana aktörer är polis, skola, fritidsgårdar och föreningslivet.

Kommuner samverkar även med den regionala och nationella nivån. På den regionala nivån samverkar kommunen främst med Länsstyrelsen som har det ANDT-samordnande ansvaret på regional nivå. På nationell nivå samverkar kommunen med myndigheter såsom folkhälsomyndigheten såväl som med andra aktörer, exempelvis CAN och IQ.

Samordningsstrukturer på nationell, regional och lokal nivå

*/ Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen, Konsumentverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk, Ungdomsstyrelsen och Läkemiddelsverket

**/ Statens folkhälsoinstitut

***/Arbetsgivar-/intresseorganisationer, riksorganisationer för alkohol-, narkotika-, dopnings- och/eller tobaksfrågor, brukar- och patientorganisationer, folkbildningsverksamheter, idrotts- och friluftorganisationer med flera med ANDT-inriktning

De sex ovanstående målen samt statistik och diverse undersökningar som genomförts på nationell, regional och lokal nivå kommer att utgöra grunden för prioriterade områden och insatser i Österåker. Utförande samt insatser fastställs i en handlingsplan. Handlingsplanen kommer bestå av en fördjupning beträffande insatser som ska genomföras på området, tidsplan och vem som ansvarar för området/insatsen.

Österåkers målbild inom ANDTS

Österåkers kommuns övergripande mål för ANDTS-arbete är:

”Ett Österåker fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol, spel om pengar och med ett minskat tobaksbruk”.

En handlingsplan för området tillkommer. Utgångspunkten för handlingsplanen kommer att vara de sex nedanstående delmålen som grundar sig på den nationella

strategin ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016-2020”.

- Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och spel om pengar ska minska i Österåker.
- Antalet barn och unga i Österåker som börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobak, spel om pengar eller debuterar tidigt med alkohol ska succesivt minska.
- Antalet invånare i Österåker som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel tobak eller spel om pengar ska succesivt minska.
- Invånare i Österåker med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
- Antalet invånare i Österåker som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel om pengar ska minska.
- Österåker ska följa Folkhälsomyndighetens och Länsstyrelsens direktiv och riktlinjer för att skapa en kontinuitet och samsyn inom ANDTS-arbete på nationell, regional och lokalnivå.

Uppföljning/Utvärdering

Uppföljning av strategin och tillhörande handlingsplan kommer genomföras med enkäter, undersökningar samt statistik som myndigheter och intresseorganisationer genomför och sammanställer.